

Περισσότερο παράθεση εντυπώσεων σήμερα η σελίδα παρά κριτική, χωρίς να λείπουν ωστόσο και οι σκέψεις οι μάλλον παραινετικές.

Ποιότητα, ήθος ευγενές και αισθητική είναι όσα διακρίνονται σ' αυτό που η Τατιάνα Λύγαρη ονομάζει «Μουσική - Ποιητική Παράσταση»/ χαρακτηρισμός απολύτως σαφής για τη μορφή και το περιεχόμενο του θεάματος. Χώρος του και πάλι βαγόνι τρένου, όχι όμως βαγόνι οποιoδήποτε. Είναι το Βαγκόν Ρεστοράν του Οριάν Εξπρές του 1924, πρόκειται δηλαδή για ένα χώρο μυθικό, συνδεδεμένο με ιστορικές στιγμές, πρόσωπα σπουδαία του αιώνα, γεγονότα και περιστατικά θγαλμένα από σελίδες μυθιστορημάτων και σκηνές ταινιών. Η εντύπωση καταπληκτική! Και μέσα εκεί η ποιητική παράσταση «Θέλετε δέντρ' ανθίσετε, θέλετε μαραθείτε...», τίτλος ενός παραδοσιακού τραγουδιού που ακούγεται ανάμεσα σε άλλα στο όμορφο πρόγραμμα της βραδιάς. Με πολύ ενδιαφέρον, κατασκευτικά παρακολουθεί ο θεατής τα πρωτότυπα τραγούδια τα γραμμένα ειδικά για αυτό το θέαμα από συνθέτες άριστης μαρτυρίας πάνω σε επιλεγμένους στίχους ανθολογημένους με ευαισθησία. Μαζί με το δεύτερο μέρος, που περιλαμβάνει τραγούδια γνωστά κι αγαπημένα, και με τις παρεμβάσεις των ποιημάτων απ' τις αισθαντικές φωνές (σαν να αναρριπίζονται αέρεις ερωτικές) της Τατιάνας Λύγαρη κι άλλους της Χρύσας Σπηλιώτη, το σύνολο της βραδιάς είναι μια πρόταση για μουσική στους σύγχρονους καιρούς! Να τονίσω τις εντυπώσεις απ' τους τραγουδιστές. Εκστατικούς αφήνει τους θαμώνες η φωνή της Σοφίας Τζαβάρα, όπως επίσης και του Βασίλη Γιουδάκη. Νερά παιδιά κι οι δυο με τόσο ώριμο τραγουδιστικό αίσθημα και τόσο δουλεμένη τεχνική που προκαλούν θαυμασμό και κατάπληξη! Κοινωνία ποιότητας, πολιτισμού και αισθητηρίου εκλεπτυσμένου στη Θουρωδάκη οχλοσθα του Μητικ Μπράντερ και των συναφών βαρβαρισμών.

Δύο λόγια και για τη Λένα Σολωμού, την εξαιρετική πιανίστα, και τους άλλους μουσικούς, τη Δέσπω Βαρουδάκη, το Σπύρο Παπικόνο και το Νίκο Τσουκαλά. Όλα καλά κι όλα ωραία στο βαγόνι του Σεμπλόν Οριάν, μήπως όμως το πρόγραμμα ήθελε κάτι ακόμα; Κάποιο στοιχείο που να δίνει έναν ισχυρό τόνο σ' όλη τη βραδιά; Κάτι σαν αυτό που λέγανε παλαιότερα ατραξιόν; Κι αν ναι, τι θα μπορούσε να είναι αυτό; Αν η

ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΟΜΠΟΥΑΤ (ΣΤΟ «ΤΡΕΝΟ ΤΟΥ ΡΟΥΦ»)

ΓΙΑ ΕΝΑ «ΚΑΜΠΑΡΕ» (ΣΤΟ «ΤΡΑΪ ΣΤΗ ΣΑΧΑΡΑ»)

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΤΗΣ ΡΟΥΓΓΕΡΗ (ΣΤΟ «ΚΙΒΩΤΟΣ»)

Ενθουσιασμός, Επιφυλάξεις, Έπαινοι

Τατιάνα διαπιστώνει πως κάτι τέτοιο λείπει, είμαι βέβαιος πως θα βρει το καλύτερο. Κι η Μουσική - Ποιητική Παράσταση θα γίνει ακόμη περισσότερο το ιδανικό καταφύγιο όσων ζητούν να διαφύγουν.

Έγραφα τις προάλλες περί καμπαρέ και εκθειάζα την τεχνική της Μάγια Μόργκερστερν που είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε τελευταία σ' ένα σόλο απόλυτα συνεπές στο είδος. Δεν έχουμε καμιά σχετική παράδοση, σημείωνα, και κάθε προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση έχει γίνει κατά προσέγγιση και αυτοσχεδιαστικά. Μια παράσταση που παρακολούθησα στο «Τσάι στη Σαχάρα» («Καμπαρέ ο Κόσμος» της Κωστούλας Μητροπούλου από το «Πολύτεχνο») ανανέωσε την αρνητική μου θέση απέναντι στα γηγενή εγχειρήματα. Το θέαση αποτελούσαν νέα παιδιά, πολλά απ' τα οποία με προσόντα. Το είδος «καμπαρέ» όμως έχει πολλές και δύσκολες απαιτήσεις. Θέλει τεχνική άλλου τύπου, δεν του αρκεί ο οίστρος, η σκηνική προπέτεια, το

κρηκτικό ύφος, οι μορφοσμοί, οι υπερβολές, τα κουνήματα και οι κλοουνέσκ εμφανίσεις. Το «καμπαρέ» θέλει μέτρο, αναλογίες, δικούς του ρυθμούς και προ παντός αίσθημα. Είναι μεγαλοχολικό θέαμα το καμπαρέ. Αυτό που είδα — όσο είδα — ήταν μια αντιγραφή, πρόχειρη και αβασάνιστη, κάποιων εξωτερικών στοιχείων, άτακτο, άμετρο, ανισόρροπο, που εκτός αυτών δεν είχε τίποτα απολύτως από κάτω. Τα παιδιά του θέασης εξαντλούνταν σ' ένα υπερβολικό δόσιμο, έπαιζαν με πάθος, με μανία κι έβλεπε με συγκίνηση την αγωνία τους να υπερασπιστούν ο καθένας με τον τρόπο του, το θέαμά τους, το ρόλο τους, τον εαυτό τους. Ο σκηνοθέτης ανύπαρκτος, καταρτηγμένος από ανικανότητα, φαντάζονται, να βάλει έστω και στοιχειώδη τάξη στο όλον. Όσο για το κείμενο ξεχειλίζει από φλυαρία, ξεπερασμένο, απολύτως και στην ουσία του, αφελές και επίπλαστο. Οπότε θερμπαλισμός στο έπακρο και ουδέν έτερον.

Τα θεατρικά νιάτα, ωστόσο, προ-

Περισσότερο παράθεση εντυπώσεων σήμερα η σελίδα παρά κριτική, χωρίς να λείπουν ωστόσο και οι σκέψεις οι μάλλον παρανεϊτικές.

Ποιότητα, ήθος ευγενές και αισθητική είναι όσα διακρίνονται σ' αυτό που η Τατιάνα Λύγαρη ονομάζει «Μουσική - Ποιητική Παράσταση», χαρακτηρισμός απολύτως σαφής για τη μορφή και το περιεχόμενο του θεάματος. Χώρος του και πάλι βαγόνι τρένου, όχι όμως βαγόνι οποιοδήποτε. Είναι το Βαγκόν Ρεστοράν του Οριάν Εξπρές του 1924, πρόκειται δηλαδή για ένα χώρο μυθικό, συνδεδεμένο με ιστορικές στιγμές, πρόσωπα σπουδαία του αιώνα, γεγονότα και περιστατικά θγαλμένα από σελίδες μυθιοτημάτων και σκηνές ταινιών. Η εντύπωση καταπληκτική. Και μέσα εκεί η ποιητική παράσταση «**Θέλετε δέντρ' ανθίσετε, θέλετε μαραθείτε...**», τίτλος ενός παραδοσιακού τραγουδιού που ακούγεται ανάμεσα σε άλλα στο όμορφο πρόγραμμα της βραδιάς. Με πολύ ενδιαφέρον, κατανοητικά παρακολουθεί ο θεατής τα πρωτότυπα τραγούδια τα γραμμένα ειδικά για αυτό το θέαμα από συνθέτες άριστης μαρτυρίας πάνω σε επιλεγμένους στίχους ανθολογημένους με ευαισθησία. Μαζί με το δεύτερο μέρος, που περιλαμβάνει τραγούδια γνωστά κι αγαπημένα, και με τις παρεμβάσεις των ποιημάτων απ' τις αισθαντικές φωνές (σαν να αναρριπίζονται αúρες ερωτικές) της Τατιάνας Λύγαρη κι άλλους της Χρύσιας Σπηλιώτη, το σύνολο της βραδιάς είναι μια πρόταση για μπουτά στους σύγχρονους καιρούς. Να τονίσω τις εντυπώσεις απ' τους τραγουδιστές. Εκστατικούς αφήνει τους θαμώνες η φωνή της Σοφίας Τζαβάρα, όπως επίσης και του Βασίλη Γιωδάκη. Νερά παιδιά κι οι δυο με τόσο ώριμο τραγουδιστικό αίσθημα και τόσο δουλεμένη τεχνική που προκαλούν θαυμασμό και κατάπληξη. Κοινωνία ποιότητας, πολιτισμού και αισθητηρίου εκλεπτυσμένου στη θορυβώδη οχλοβολή του Μπηγκ Μπράνερ και των συναρών θορυβισμών.

Δύο λόγια και για τη Λένα Σολωμού, την εξαιρετική πιανίστα, και τους άλλους μουσικούς, τη Δέσπω Βαρουδάκη, το Σπύρο Παπικόνο και το Νίκο Τσοουκαλά. Όλα καλά κι όλα ωραία στο βαγόνι του Σεμπλόν Οριάν, μήπως όμως το πρόγραμμα ήθελε κάτι ακόμα; Κάποιο στοιχείο που να δίνει έναν ισχυρό τόνο σ' όλη τη βραδιά; Κάτι σαν αυτό που λέγανε παλαιότερα ατραβζόν; Κι αν ναι, τι θα μπορούσε να είναι αυτό; Αν η

ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΟΜΠΟΥΑΤ (ΣΤΟ «ΤΡΕΝΟ ΤΟΥ ΡΟΥΦ»)
ΓΙΑ ΕΝΑ «ΚΑΜΠΑΡΕ» (ΣΤΟ «ΤΣΑΪ ΣΤΗ ΣΑΧΑΡΑ»)
ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΤΗΣ ΡΟΥΓΓΕΡΗ (ΣΤΟ «ΚΙΒΩΤΟΣ»)

Ενθουσιασμός, Επιφυλάξεις, Έπαινοι

Τατιάνα διαπιστώσει πως κάτι τέτοιο λείπει, είμαι βέβαιος πως θα βρει το καλύτερο. Κι η Μουσική - Ποιητική Παράσταση θα γίνει ακόμη περισσότερο το ιδανικό καταφύγιο όσων ζητούν να διαφύγουν.

Έγραφα τις προάλλες περί καμπαρέ και εκθείαζα την τεχνική της Μάγια Μόργκερστεν που είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε τελευταία σ' ένα σόλο απόλυτα συνεπές στο είδος. Δεν έχουμε καμιά σχετική παράδοση, σημείωνα, και κάθε προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση έχει γίνει κατά προσέγγιση και αυτοσχεδιαστικά. Μια παράσταση που παρακολούθησα στο «**Τσάι στη Σαχάρα**» («Καμπαρέ ο Κόσμος» της Κωστούλας Μητροπούλου από το «Πολύτεχνο») ανανέωσε την αρνητική μου θέση απέναντι στα γηγενή επιχειρήματα. Το θέατρο αποτελούσαν νέα παιδιά, πολλά απ' τα οποία με προσόντα. Το είδος «καμπαρέ» όμως έχει πολλές και δύσκολες απαιτήσεις. Θέλει τεχνική άλλου τύπου, δεν τον αρκεί ο οίστρος, η σκηνική προπέτεια, το

κρηκτικό ύφος, οι μορφασμοί, οι υπερβολές, τα κουνήματα και οι κλοουνέσκ εμφανίσεις. Το «**καμπαρέ**» θέλει μέτρο, αναλογίες, δικούς του ρυθμούς και προ παντός αίσθημα. Είναι μελαγχολικό θέαμα το καμπαρέ. Αυτό που είδα — όσο είδα — ήταν μια αντιγραφή, πρόχειρη και αβασάνιστη, κάποιων εξωτερικών στοιχείων, άτακτο, άμετρο, ανισόρροπο, που εκτός αυτών δεν είχε τίποτα απολύτως από κάτω. Τα παιδιά του θέατρο εξαντιλούνταν σ' ένα υπερβολικό δόσιμο, έπαιζαν με πάθος, με μανία κι έβλεπες με συγκίνηση την αγωνία τους να υπερασπιστούν ο καθένας με τον τρόπο του, το θέαμά τους, το ρόλο τους, τον εαυτό τους. Ο σκηνοθέτης ανύπαρκτος, καταργημένος από ανικανότητα, φαντάζονται, να βάλει έστω και στοιχειώδη τάξη στο όλον. Όσο για το κείμενο ξεχειλίζει από φλυαρία, ξεπερασμένο απολύτως και στην ουσία του, αφελές και επιπλάστο. Οπότε βερμπαλισμός στο έπακρο και ουδέν έτερον.

Τα θεατρικά νιάτα, ωστόσο, προ-

σπαθούν, αγωνίζονται κι είναι φυσικό να κάνουν λάθη, να διδάσκονται στην πράξη και να ξαναδοκιμάζουν. Ας τους συμβουλευόμαστε για καλύτερες επιλογές και πιο μελετημένα θέματα. Να συγχαρούμε και το «**Τσάι στη Σαχάρα**», τον όμορφο και πρόσφορο αυτό χώρο καλλιτεχνικών προτάσεων, για τη φιλοξενία που προσφέρει σε θεατρικά τολμήματα και σε ανησυχίες νεανικές.

Το παιδικό της Ρουγγέρη. Τύποις και ουσία αυτό ήταν πάντα. Απ' όταν ήταν το «**Παιδικό Στέκι**» του Εθνικού έως και τώρα που διαφορετικής του είναι ιδιότης θεατρικός επιχειρηματίας, **Το παιδικό της Ρουγγέρη** είναι ο τίτλος που έχει εγκατασταθεί στη συνείδηση του κόσμου. Δεν είναι μόνο τα ταλέντα της δημιουργού του που στερέωσαν τη φήμη ενός παιδικού θεατρικού σχήματος που πραγματοποιεί εξαιρετικής ποιότητας παραστάσεις για παιδιά. Δεν είναι η μουσική της μόρφωσης, η καλαισθησία της, η εργατικότητα, η επιμονή και το πάθος. Μαζί με όλα αυτά η Κάρμεν Ρουγγέρη έχει όραμα. Συνείπεια αυτού του οράματος είναι αυτό που έχει φιοχτεί μέχρι σήμερα και που επιβιώνει και μετά την έξοδο απ' το Εθνικό Θέατρο. Και όχι απλώς επιβιώνει αλλά μεγαλώνεται.

Η φρενίτη παράσταση με το έργο «**Η Χιονάτη** και οι επτά ψηλοί νάνοι» φτάνει και ξεπερνάει τις διαστάσεις των παραγωγών του Εθνικού Θεάτρου. Το θέατρο «**Κιβωτός**» της οδού Πειραιώς, που στεγάσεται τώρα η Ρουγγέρη, είναι υπερπολυτελές, απολύτως σύγχρονο και άνετο και ούτε σύγκριση δεν υπάρχει με το υπόγειο του Ρεξ, το άλλοτε Σινεάκ. Αυτό, ωστόσο, είναι σημαντικό αλλά δευτερεύον, πρωτεύει η αξία της παραστάσης ως παραγωγή και ως καλλιτεχνική δημιουργία, κι αυτή είναι υψηλής στάθμης. Ένα εξαιρετικό καστ ηθοποιών, δώδεκα τον αριθμό, παίζουν τους 45 ρόλους του έργου, που σκηνοθετημένο συναρπαστικά και εξαιρετικά χορογραφημένο (Πέτρος Γάλλιας) με μαγικά κοστούμια (Χριστίνα Κουλουμπή) και ωραία τραγούδια είναι μια ιδανική προσφορά για κάθε μικρό θεατή. Πέρα απ' τις πολύ θετικές διαπιστώσεις είναι απαραίτητο να εξαρθεί ιδιαίτερα η απόδοση όλων των ηθοποιών: Δημήτρη Αδάμη, Αθηνάς Δόμβρου, Μέττης Καρατζά, Γιώργου Καύκα, Γιούλια Τσαγκαράκη, Μαρίας Καραγιάννη, Σταύρου Μαυριδίου, Θεωρή Ευστρατιάδη, Ρούση Στογιάννη, Θέμη Βλάχου, Σπύρου Κουβαρδά.